

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายสรารุท ทรงศิริไฉ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๖๘

เรื่องพิจารณาที่ ๒๑/๒๕๖๘

วันที่ ๒๑ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๘

ระหว่าง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่เห็นสมควร” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

คดีนี้ ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ (ผู้ร้อง) ส่งคำโต้แย้งของจำเลย (บริษัท คิวลิตี้เฮาส์ จำกัด (มหาชน)) ในคดีหมายเลขดำที่ ผบ ๑๕๖ - ๒๕๖/๒๕๖๒ คดีหมายเลขแดงที่ ผบ ๘๒๒ - ๘๔๖/๒๕๖๒ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ สืบเนื่องมาจากพลตรี ไตรจักร์ นาคะไพบูลย์ กับพวกรวม ๑๙๐ คน ซึ่งเป็นเจ้าของผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินและสิ่งปลูกสร้างในหมู่บ้านจัดสรร ลัดดารมย์ปิ่นเกล้า เป็นโจทก์ ยื่นฟ้องจำเลยต่อศาลแพ่งกรุงเทพใต้ กรณีจำเลยเป็นผู้จัดสรรโครงการหมู่บ้านจัดสรรลัดดารมย์ปิ่นเกล้า ไม่ปฏิบัติตามแผนผังโครงการและวิธีการจัดสรรที่ดินก่อนจำหน่ายให้แก่ประชาชน โดยไม่ได้ถมที่ดินให้มีพื้นที่ดินบริเวณที่จัดสรรให้เรียบเสมอกันและมีระดับสูงกว่าถนนสาธารณะ ประมาณ ๓๐ เซนติเมตร ส่งมอบทรัพย์สินที่มีคุณภาพต่ำกว่าที่ตกลงกัน เป็นการชำระหนี้ไม่ถูกต้องตามสัญญาซื้อขายที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง โจทก์มีหนังสือบอกกล่าวให้จำเลยดำเนินการปรับปรุงแก้ไข แต่จำเลยเพิกเฉย จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลบังคับจำเลยชำระเงินให้แก่โจทก์ ระหว่างการพิจารณาของ

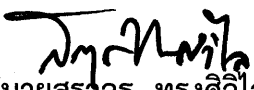
ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ โจทก์ขอแก้ไขเพิ่มเติมคำขอท้ายฟ้องขอให้ศาลกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษอัตราสองเท่าตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ จำเลยยื่นคำร้องขอคัดค้านและขอแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การ ขอให้ยกฟ้องโจทก์ทั้งหมดและยื่นคำโต้แย้งต่อศาลแพ่งกรุงเทพใต้เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อหลักนิติธรรม เพิ่มภาระและจำกัดสิทธิของผู้ประกอบการในทรัพย์สินเกินสมควรแก่เหตุ ให้ต้องรับผิดชอบในค่าเสียหายเกินกว่าค่าเสียหายที่แท้จริง โดยเปิดช่องให้ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจกำหนดค่าเสียหายย้อนหลังได้ ซึ่งเป็นค่าเสียหายที่ไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดไม่เสมอภาคทางกฎหมายและเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง

เห็นว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติที่ต้องการสร้างความเสมอภาคในการได้รับการพิจารณาคดีระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจ และเพื่อควบคุมคุณธรรมจริยธรรมของผู้ประกอบธุรกิจในคดีผู้บริโภคไว้เป็นการเฉพาะ เนื่องจากปัจจุบันสภาพสังคมและเศรษฐกิจมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วและแข่งขันกันสูงขึ้น จึงมีการนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาการผลิตสินค้าและบริการที่มีความสลับซับซ้อน ทำให้ผู้บริโภคหรือประชาชนไม่อาจทราบถึงความบกพร่องในกระบวนการผลิตสินค้าหรือบริการที่ก่อให้เกิดความเสียหายได้เนื่องจากการดำเนินการที่มีข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานที่อยู่ในความรู้เห็นหรือครอบครองของผู้ประกอบธุรกิจเพียงฝ่ายเดียว ทำให้ผู้บริโภคขาดอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจและถูกเอารัดเอาเปรียบอยู่เสมอไป ผู้ประกอบธุรกิจที่ก่อให้เกิดความเสียหายไม่นำพาดต่อความเสียหายที่จะเกิดขึ้น อันเป็นอุปสรรคต่อการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหาย บางครั้งผู้บริโภคหรือประชาชนที่ได้รับความเสียหายไม่มีทางออกจนนำไปสู่การใช้วิธีการที่รุนแรงกับธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจ อันส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ จึงมีความจำเป็นที่พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้มีระบบวิธีพิจารณาคดีระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจเพื่อให้เกิดความเสมอภาคในกฎหมายหรือได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน และการใช้สิทธิในคดีผู้บริโภคทั้งสองฝ่ายจะต้องกระทำด้วยความสุจริต ดังเห็นได้จากพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๒ กำหนดให้การใช้สิทธิหรือการชำระหนี้ของผู้ประกอบธุรกิจต้องกระทำด้วยความสุจริตโดยคำนึงถึงมาตรฐานทางการค้าที่เหมาะสมภายใต้ธุรกิจที่เป็นธรรม หรือกรณีที่ศาลสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจเปลี่ยนสินค้าใหม่ให้แก่ผู้บริโภคแทนการแก้ไขซ่อมแซมสินค้าที่ชำรุดบกพร่อง จะต้องคำนึงถึงพฤติการณ์ของผู้ประกอบธุรกิจ ตลอดจนความสุจริตของผู้บริโภคประกอบด้วยตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๑ รวมทั้งการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษ (Punitive Damages)

หรือค่าเสียหายเพื่อเป็นเยี่ยงอย่าง (Exemplary Damages) ตามมาตรา ๔๒ นี้ ซึ่งเป็นเพียงมาตรการลงโทษในทางแพ่ง (Civil Sanction) มีวัตถุประสงค์เพื่อลงโทษผู้ประกอบการธุรกิจที่กระทำโดยเจตนาเอาเปรียบผู้บริโภคโดยไม่เป็นธรรม หรือจงใจให้ผู้บริโภคได้รับความเสียหาย หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงไม่นำพาต่อความเสียหายที่จะเกิดแก่ผู้บริโภค หรือกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อความรับผิดชอบในฐานะผู้มีอาชีพหรือธุรกิจอันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องปรามหรือยับยั้งมิให้ผู้ประกอบการธุรกิจกระทำเช่นนั้นอีกและมีให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้ประกอบการรายอื่น ซึ่งเป็นดุลพินิจของศาลในการสั่งให้ผู้ประกอบการธุรกิจจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ โดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นรายกรณีไปตามที่เห็นสมควร ซึ่งกฎหมายได้กำหนดกรอบการใช้ดุลพินิจของศาลไว้แล้วตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ที่จะต้องคำนึงถึงพฤติการณ์ต่าง ๆ เช่น ความเสียหายที่ผู้บริโภคได้รับ ผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการได้รับ สถานะทางการเงินของผู้ประกอบการ การที่ผู้ประกอบการได้บรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้น ตลอดจนการที่ผู้บริโภคมีส่วนในการก่อให้เกิดความเสียหายด้วย นอกจากนี้ กฎหมายยังได้กำหนดกรอบของค่าเสียหายเพื่อการลงโทษของศาลไว้ในมาตรา ๔๒ วรรคสอง ให้ศาลมีอำนาจกำหนดได้ไม่เกินสองเท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนด แต่ถ้าค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดมีจำนวนไม่เกินห้าหมื่นบาท ให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษได้ไม่เกินห้าเท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนด อันเป็นการกำหนดกรอบการใช้ดุลพินิจของศาลในการกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษที่พอเหมาะพอควรแก่กรณี และไม่เป็นการจำกัดสิทธิของผู้ประกอบการธุรกิจเกินสมควร อันเป็นไปตามหลักนิติธรรม อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจและป้องปรามผู้ประกอบการที่ไม่สุจริต อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพสินค้าหรือบริการที่มีประสิทธิภาพ และยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้ดียิ่งขึ้น เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างการกำหนดมาตรการให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบการจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่เห็นสมควรกับประโยชน์สาธารณะในการอำนวยความยุติธรรมให้แก่ผู้บริโภคเพื่อให้ผู้ประกอบการได้ตระหนักถึงสิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหายหรือการเยียวยาค่าเสียหายให้แก่ผู้บริโภค การส่งเสริมจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจและป้องปรามผู้ประกอบการที่ไม่สุจริต รวมทั้งการสร้างมาตรฐานของผู้ประกอบการที่ต้องรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมในการผลิตสินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพมากกว่าการคำนึงถึงผลกำไรที่ตนจะได้รับแต่เพียงฝ่ายเดียวตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่งแล้ว ประโยชน์สาธารณะย่อมมีมากกว่า จึงเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ แม้การกำหนดมาตรการให้ศาล

มีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษแตกต่างไปจากคดีแพ่งโดยทั่วไปก็ตาม แต่ก็ยังเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับกรณีที่มีสาระสำคัญแตกต่างกันให้แตกต่างกันเพื่อความเป็นธรรมสำหรับแต่ละกรณี มิได้มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาค รวมทั้งไม่เป็นการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุแต่อย่างใด ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่เห็นสมควร” ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง

(นายสรารุท ทรงศิริไล)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ